

BEPERKINGEN EN GOEDE PRAKTIJKEN BIJ EENMALIG GEBRUIK

WIST JE DAT?

Tussen 2009 en 2019 is de totale hoeveelheid verpakkingsafval in Europa met **20,5% gestegen!**

En een aanzienlijk deel van de toename houdt verband met professioneel afval, met inbegrip van **producten voor eenmalig gebruik en verpakkingen**: zakken, individueel verpakte eenheden zout/suiker, koffiecapsules, voedselverpakkingen, bekertjes, doekjes, ballonnen, plastic flessen, sigarettenpeuken, ballonresten en hun linten, enz.

DEFINITIE

“**Producten voor eenmalig gebruik**”: producten die NIET zijn ontworpen, gecreëerd of in de handel gebracht om tijdens hun levensduur verscheidene trajecten af te leggen door terug te keren naar een producent, om te worden hervuld of hergebruikt voor hetzelfde doel als waarvoor ze oorspronkelijk zijn ontworpen.

→ Dit soort gebruik over een zeer korte tijd is daarom een **zeer belangrijke bron van afval!**

HOELANG VOOR HET AFBREEKT* IN ZEE?

VERSCHILLENDE WETTELIJKE BEPALINGEN HEBBEN TOT DOEL AFVAL DOOR EENMALIG GEBRUIK TE BEPERKEN

Op Europees niveau

Er zijn verschillende richtlijnen met betrekking tot:

- de vermindering van het verbruik van lichtgewicht plastic zakken ([2015/720](#))
- de vermindering van de impact van bepaalde kunststofproducten op het milieu (SUP-richtlijn voor Single Use Plastic [2019/204](#))
- de kwaliteit van water bestemd voor menselijke consumptie ([2020/2184](#))

Europa streeft naar het inzamelen van **90% van de plastic flessen voor recyclage tegen 2029** (77% tegen 2025) en **100% van de herbruikbare en recycleerbare verpakkingen tegen 2030**.

Op federaal niveau

Deze richtlijnen zijn in België omgezet bij het **Koninklijk Besluit van 9 december 2021** betreffende producten voor eenmalig gebruik en de promotie van herbruikbare producten.

De maatregelen hebben betrekking op:

1. **Verbod op bepaalde voorwerpen van kunststof voor eenmalig gebruik** (met inbegrip van biologisch afbreekbare en biobased „bioplastics”)
 - **Lichtgewicht plastic draagtassen** (zakjes aan de kassa)
 - **Wattenstaafjes** in plastic
 - **Borden en bestek** (incl. eetstokjes)
 - **Rietjes en roerstaafjes**
 - Plastic **stokjes voor ballonnen**
 - **Verpakkingen in piepschuim** die dranken of kant-en-klaar voedsel bevatten (andere kunststoffen blijven toegestaan, zoals die gebruikt voor yoghurtpotten, salades, sandwiches of voorverpakte spreads...)
 - Plastic drankbekers en -recipiënten (**alle plastics in 2023 in België**, alleen verbod op piepschuim op Europees niveau).
2. **Verplichte aanduiding van “plastic”** op bepaalde producten waarvoor alternatieven niet voldoende ontwikkeld zijn, bv. maandverband, tampons, doekjes, tabaksproducten met filters, bekers voor drankkartons, enz.

De informatie vermeldt:

- (1) de juiste oplossingen voor het beheer van dit afval
- (2) de aanwezigheid van plastic in het product en de mogelijke gevolgen indien slecht beheerd (bv. zwerfvuil)

3. **Verwerking van meer gerecycleerde plastic in flessen**: PET-flessen (bv. waterflessen, frisdrankflessen enz.) moeten tegen **2025 ten minste 25% gerecycleerd plastic** bevatten (en 30% in 2030 voor alle drankflessen, al dan niet PET).

SPECIFIEKE REGELS VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST (BHG)

Het **Besluit van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het beheer van afvalstoffen** (versie [2016](#) gewijzigd in juni [2022](#), bekend als Brudalex 2.0) voorziet in regelgeving op 3 niveaus:

1/ Voor alle **PROFESSIONELEN - Retailers (BHG)**

Verbod op **plastic zakken voor eenmalig gebruik aan de kassa** sinds 2017, en sinds 2018 voor andere plastic zakken, zoals dunne zakjes voor fruit/groenten

2/ Voor **GEWESTELIJKE OVERHEIDSINSTANTIES (BHG)**

Verbod op het serveren van dranken en voedsel bereid in **cateringapparatuur voor eenmalig gebruik** en **de verplichting om plat leidingwater te serveren** - in twee fasen vanaf 2023
→ zie details hieronder

3/ Voor **PRODUCTEN** voor **EENMALIG GEBRUIK**

Naast voor verpakkingsproducenten in het bijzonder zullen de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) en de daaruit voortvloeiende verplichtingen ook gelden voor producenten van peuken (met kunststoffilters), ballonnen, natte doekjes, plastic vstuig...

De modaliteiten moeten nog worden verduidelijkt

→ zie adviesfiche nr. 10 "[Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid \(UPV\)](#)"

FOCUS OP NIEUWE BEPERKINGEN 2023 - PUBLIEKE ENTITEIT

In het kader van hun **eigen activiteiten** en bij door hun georganiseerde **evenementen** is het voor overheidsinstanties in het BHG verboden om:

1. **Dranken te serveren met cateringmateriaal voor eenmalig gebruik, met uitzondering van wijnen en gedistilleerde dranken**

2. **Voedsel te serveren bereid in cateringmateriaal voor eenmalig gebruik**

3. **Ander water te serveren dan water dat door het waterdistributienetwerk wordt verdeeld (leidingwater)**

INWERKINGTREDING

HET VERBOD IS VAN TOEPASSING OP:

DRANKEN
VANAF
1 JANUARI 2023

VOEDING

PLAT WATER
VANAF
1 JULI 2023

Het verbod heeft betrekking op eenmalig gebruik en is ruimer dan op federaal en Europees niveau, aangezien het gaat om **alle materialen** (karton, plastic, biosourced, metaal, enz.).

Bestaande voorraden mogen worden opgebruikt om afval te voorkomen

VOOR WELKE ENTITEITEN GELDEN DE BEPERKINGEN?

- **Regionale overheidsinstanties** zoals de parlementen en de Brusselse regering, overheidsdiensten, Commissie voor de toegang tot administratieve documenten, Brussel Economie en Werkgelegenheid, Brussel ConnectIT, urban brussels, enz.
- **Regionale organen** bv. DBDMH, Actiris, Leefmilieu Brussel, Net.Brussel...
- De **lokale overheden onder toezicht van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**, bijvoorbeeld de 19 gemeenten, OCMW's, gemeentelijke non-profitorganisaties, COCOM, politiezones, verenigingen hoofdstuk XII, enz.
- De **intercommunales** bv. Vivaqua, Sibelga, Brutélé, Brulabo, ICVC, GIP, IEAI, enz.

Zijn uitgesloten: entiteiten die onder andere bevoegdheidsniveaus vallen, zoals scholen, kinderdagverblijven, COCOF, VGC, federale overheid, Europese instellingen, verpleeg- en verzorgingshuizen, enz. alsook de **particuliere sector**, met inbegrip van gesubsidieerde organisatoren, behalve uitzonderingen.

Raadpleeg bij twijfel het [VADEMECUM 1](#) over deze nieuwe beperkingen.

IN DE PRAKTIJK — OVERHEIDSINSTANTIES

Voedingsmiddelen	Herbruikbaar vaatwerk (glazen, borden, bestek, serveerschalen,...)	Herbruikbare verpakking	Wegwerpverpakking
Plat water*	Verplicht	kraanwater!	Verboden
Bruisend water, sap, frisdrank, bier,...	Verplicht	Verplicht	Verboden
Drankautomaat (met uitzondering van plat water)	Verplicht	/	Toegestaan (met uitzondering van plat water)
Wijnen en gedistilleerde dranken	Verplicht	Aanbevolen	Toegestaan
Koffie, thee	Verplicht	Aanbevolen	Toegestaan
Koffiezetapparaat	Verplicht	/	/
Melk, koekjes, suiker	Aanbevolen	Aanbevolen	Toegestaan
Broodjes, soepen, gerechten, desserts,... (ook voor afhaalmaaltijden)	Verplicht	Verplicht	Verboden
Zout, specerijen, mayonaise, vinaigrette,...	Aanbevolen	Aanbevolen	Toegestaan
Chips, snoep, chocolade,...	/	Aanbevolen	Toegestaan
Werknemers die hun drank/lunch meenemen	Aanbevolen	Aanbevolen	Toegestaan
Geldig voor alle soorten voedsel			
<p>*Grote flessen met water, bijvoorbeeld 25 liter, zijn ook verboden. Alleen drankfontein en verbonden met het distributienet zijn toegestaan.</p> <p>Wegwerpservetten zijn altijd toegestaan</p>			
<p>In 3 gevallen zijn vrijstellingen (zonder formaliteit) mogelijk: wegwerpverpakkingen en wegwerpservies mogen worden gebruikt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Activiteiten op het gebied van gezondheidszorg; 2. Noodsituaties (bijv. hittegolf, brandbestrijding, enz.); 3. Straatwerk (bijv. maaltijden voor daklozen) <p>Er kan een verzoek tot afwijking worden ingediend (via Leefmilieu Brussel):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wanneer de toegang tot water onmogelijk is 2. Bij evenementen, wanneer de verbodsbepalingen duidelijk onevenredig zijn met het doel 3. Wanneer de inachtneming van de termijnen redelijkerwijs niet kan worden gewaarborgd, rekening houdend met de kosten en modaliteiten. <p>Voor nadere informatie over de <u>termijnen en modaliteiten</u> van verzoeken tot afwijking: VADEMECUM 2</p>			

ALTERNATIEVEN VOOR EENMALIG GEBRUIK

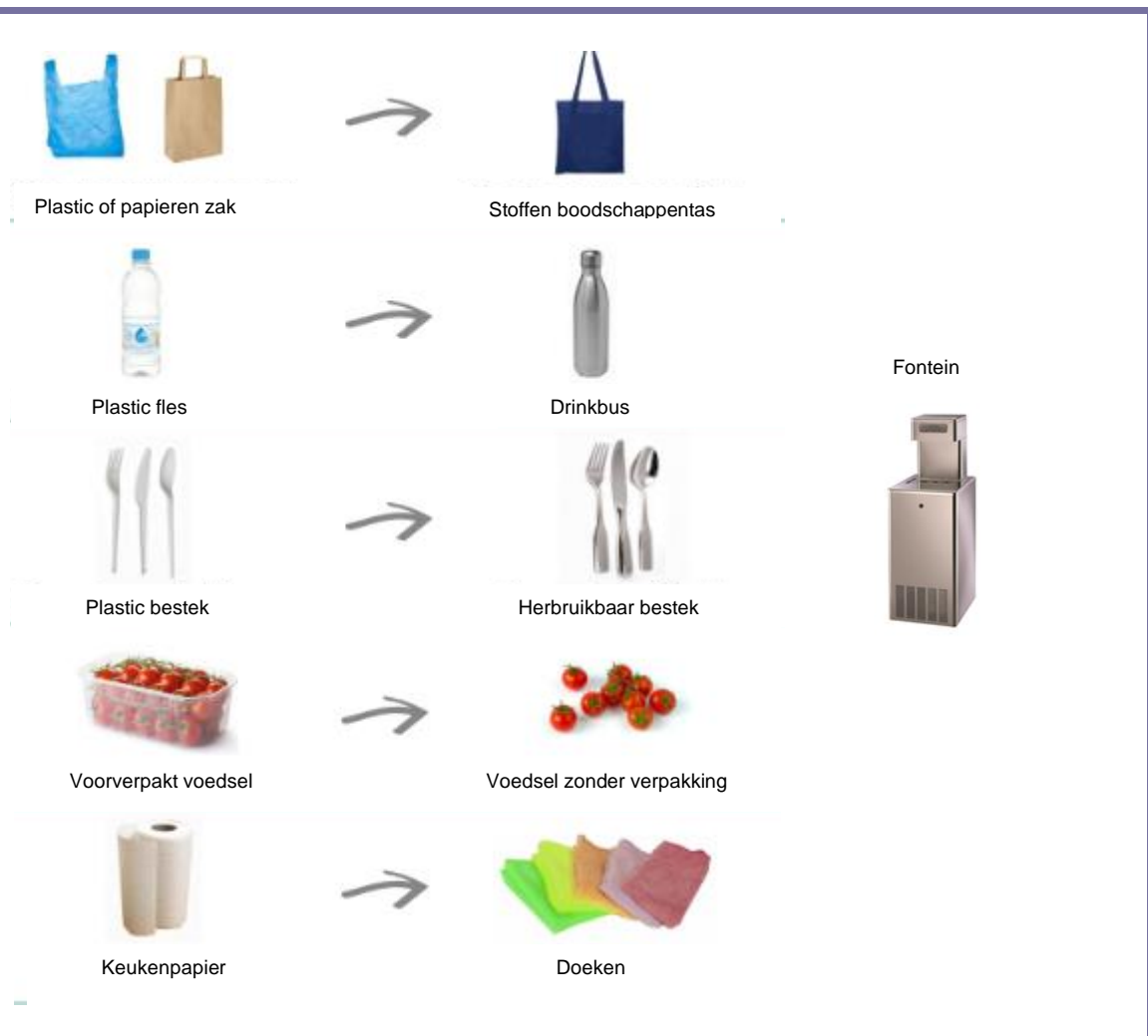
Naast de verplichtingen voor overheidsinstanties en het algemene verbod op plastic zakken bestaan er voor alle verkooppuimten al veel alternatieven en goede praktijken.

Om u te inspireren:

- 2 **gidsen** tot uw beschikking
- Veel **voorbeelden** in deze fiche

De invoering ervan zal **een positief effect hebben op uw kosten voor afvalbeheer en het milieu!**

GOEDE PRAKTIJKEN — VOEDSEL/MAALTIJDEN

HORECA/ BEDRIJFSKANTINE

Ga voor **herbruikbaar**:

- **Serviesgoed** bv. van porselein en **bestek** bv. van metaal
- **Verwijder individuele dosissen** van zout, suiker, peper, sauzen... => voorzie glazen recipiënten met tuit of klontjes, bied sauzen aan in grote verpakkingen
- Bied **zero waste snacks** aan
- Moedig uw personeel aan om **herbruikbare en wasbare (brood)dozen te gebruiken voor hun lunch** (plastic brooddozen, broodzakjes in stof, bee wrap...)

Om voedsel/maaltijdresten te bewaren,

- **Ban folies** van kunststof en aluminium,
- Gebruik **glazen kommen** (als het voedsel moet worden verwarmd) of **roestvrijstalen bakken** (als het niet moet worden verwarmd) of wasbare **diepvrieszakken**

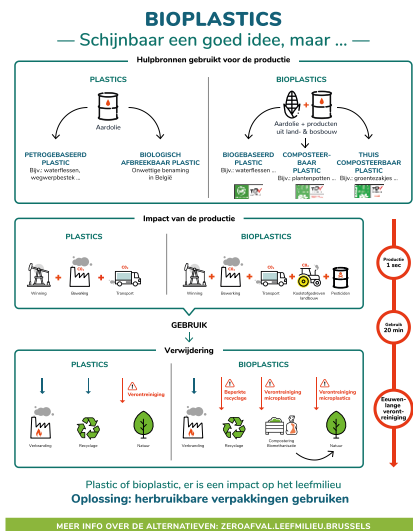

LEVERINGEN/MEENEEMMAALTIJDEN

- Opteer voor **herbruikbare recipiënten**, eventueel met **statiegeld**
- Opteer voor **watertichte stoffen** voor afhaalbroodjes of enkel **servetten**

VOORBEELDEN EN NUTTIGE LINKS

- [Tiffin](#): de zero waste maaltijdbox voor meeneemgerechten of maaltijden die aan huis worden geleverd, met wasservice
- Voorbeeld van [gerechten die aan OCMW-begunstigden in herbruikbare recipiënten](#) worden geleverd (VADEMECUM pagina 18)
- [Voorbeelden](#) in de lijst van winnaars van de 2020-oproep tot het indienen van projecten voor “Zero Afval in de Horeca en Voedingszaken”
- [Voorbeelden van goede praktijken in gemeenten, afvalintercommunales en provinciebesturen \(OVAM\)](#)

GOEDE PRAKTIJKEN — DRANKEN

- Zorg in de eerste plaats voor **toegang tot leidingwater** (cfr. verplichting voor overheidsorganen)
- Sluit **waterfonteinen aan op het waterleidingsnetwerk**
- Stimuleer het **gebruik van drinkbussen** (met onderhoudstips)
- Zorg voor **herbruikbare bekers en/of kopjes, eventueel met statiegeld**
- Zorg voor een **soepmachine** en bied thee/koffie **in bulk** aan in plaats van in zakjes
- Vermijd drankautomaten, kies voor **flessen met statiegeld**
- **Vermijd rietjes** of kies voor afwasbaar roestvrij staal (de rietjes in een natuurlijk materiaal zijn vaak behandeld en zijn niet recycleerbaar)
- **Plastic roerstaafjes** zijn **verboden**: kies voor herbruikbare lepels

VOORBEELDEN EN NUTTIGE LINKS

- [Net Brussel](#): verdeling van geïsoleerde drinkbussen onder de werknemers en keuze voor snelle waterfonteinen - praktisch advies en kostenanalyse
- [Billie Cup](#): herbruikbare beker met 1 euro statiegeld die kan worden ingeleverd in alle deelnemende winkels. De beker wordt teruggebracht en bij de aankoop van een koffie bijvoorbeeld vertrekt de consument met zijn drank in een soortgelijke kop. De handelaar wast de beker af.
- [RefillMyBottle](#): online kaart met alle plaatsen waar men een drinkwaterfles gratis of tegen een minimumbedrag kan vullen, bijvoorbeeld voor uw personeel op de baan.
- [Gratis kraanwater in Belgische restaurants: interactieve kaart](#) van alle Belgische restaurants die gratis water serveren aan consumenten. Doe mee met de beweging!

GOED OM TE WETEN

Kraanwater is gezond, streng gecontroleerd, goedkoper en rechtstreeks geleverd, zonder verpakking, transport of opslag.

Het is niet nodig om het kraanwater te filteren, het is perfect drinkbaar zoals het is.

- **Water dat er bruinachtig uitziet?** De bruine kleur wordt veroorzaakt door bepaalde afzettingen van ijzer, mangaan of roest. Laat het water enkele seconden lopen om uw leidingen te spoelen.
- **Lichte chloorsmaak?** Giet het water in een karaf en laat het een paar uur in de koelkast staan.
- **Kalkrijk water?** Het betreft calcium, noodzakelijk voor een goede gezondheid. Leidingwater bevat, net als flessenwater, minerale zouten en sporenelementen (calcium, magnesium, enz.)

GOEDE PRAKTIJKEN — EVENEMENTEN

- Ga in zee met **een verhuurservice** voor evenementen (voor vaatwerk en recipiënten) met of zonder wasoptie
- Voorzie verdelers met **limonade** of gearomatiseerd water
- Vermijd flyers en gebruik **herbruikbare signalisatie**
- **Vermijd niet-herbruikbare decoratie** zoals ballonnen (of vervang de plastic stokjes door een katoenen touwtje)
- Vermijd promotionele goodies/materialen voor eenmalig gebruik en geef de voorkeur aan **niet-materiële of duurzame geschenken**

VOORBEELDEN EN NUTTIGE LINKS

- [Kiobox-Re-uz](#) voor de verhuur + wassen van herbruikbare recipiënten voor evenementen of de verkoop van herbruikbare recipiënten
- Voorbeelden van [herbruikbaar cateringmateriaal](#) bij evenementen
- Voorbeelden van [duurzame clausulus in het lastenboek voor cateringsdiensten](#)

GOEDE PRAKTIJKEN — DUURZAME VERKOOP & INKOOP

- Verkoop of lever indien mogelijk in **bulk**
- Geef de voorkeur aan **grote verpakkingen** zoals voor sauzen, schoonmaakmiddelen,...
- Kies voor **lokale producenten/klanten** en leveringen met **herbruikbare pallets, bakken of zakken**

VOORBEELDEN EN NUTTIGE LINKS

- Voorbeelden van [clausulus en documenten voor duurzame overheidsopdrachten](#)
- Voorbeelden van voedingswinkels die eigen recipiënten aanvaarden - [interactieve kaart](#)
- [Kopen in bulk en zonder verpakking \(blog FR\)](#)

GOEDE PRAKTIJKEN — SCHOLEN EN PLAATSEN WAAR KINDEREN VERBLIJVEN

Er zijn tal van voorbeelden:

- Knutsel met recupmateriaal of materiaal uit de natuur
- Gebruik handschoenen/natte handdoeken in plaats van vochtige doekjes, gebruik wasbare luiers
- Gebruik oplaadbare producten zoals batterijen, of hervulbare pennen
- Enz.

Om verder te gaan:

- zie adviesfiche nr. 33 “Scholen: advies over schoolmateriaal en -benodigdheden”
- zie adviesfiche nr. 34 “Scholen: voedseladvies”
- **netwerk van Brusselse scholen** in actie voor het milieu:
<https://www.bubble.brussels/nl/>

CONTACT & ONDERSTEUNING

Hebt u vragen, neem dan contact op met de [helpdesk](#) door een e-mail te sturen naar: recyclepro@leefmilieu.brussels

Er zijn nog andere **adviesfiches over professioneel afval** beschikbaar:

- Adviesfiche nr. 3 - Sorteerverplichtingen voor professioneel afval
- Adviesfiche nr. 7 - Naar een groter bewustzijn bij medewerkers en bezoekers
- Adviesfiche nr. 10 - Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)
- Adviesfiche nr. 22 - Geef afval een tweede leven
- Adviesfiche nr. 33 - Scholen: advies over schoolmateriaal en -benodigdheden
- Adviesfiche nr. 34 - Scholen: Voedseladvies

NUTTIGE LINKS

- **Overheidsinstanties (BHG's):** Gidsen inzake het verbod op verpakkingen voor eenmalig gebruik voor dranken en levensmiddelen: [VADEMECUM 1](#) en [VADEMECUM 2](#)
- [Voorbeelden van herbruikbaar cateringmateriaal in de eigen werking van gemeentes, afvalintercommunales en provinciebesturen \(OVAM\)](#)
- **HORECA:** [Gids voor zero afval in de horeca](#)
- **Voedingswinkels:** [Gids voor zero waste in voedingszaken](#)
- **Netwerk van inrichtingen** met het Label [Good Food Resto](#) of [Good Food Kantine](#), waarvan sommige leidingwater en herbruikbare verpakkingen aanbieden
- Leefmilieu Brussel: [Gewestelijke overheden: naar een verbod op plastic en wegwerpmateriaal](#)
- [Bioplastic: een vals goed idee](#)